

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Лідерство та управління організаційною культурою» складена відповідно до освітньо-професійної програми Менеджмент підприємства спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: принципи, типи, інструменти лідерства та аналіз індивідуально-психологічних характеристик особистості, її мотивації та ставлення до різних складових трудового процесу, групової та міжгрупової динаміки в організації, формування ефективної командної роботи.

Міждисциплінарні зв'язки: тісно пов'язана з дисциплінами «Маркетинг», «Менеджмент», «Управління персоналом», «Конфліктологія», які вивчалися раніше.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Лідерство та управління організаційною культурою» є надання майбутнім фахівцям знань про теорію та практику з питань формування системи професійної компетентності (знань, прикладних вмінь та навичок) щодо використання принципів, типів, інструментів лідерства керівником, формування та відтворення індивідуальних і колективних форм поведінки співробітників організації засвоєння основ управління організаційною культурою.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Лідерство та управління організаційною культурою» є формування у майбутніх фахівців сучасного системного мислення та комплексу спеціальних знань у галузі виявлення закономірностей, причинно-наслідкових зв'язків та альтернативності сучасної організаційної культури; опанування студентами специфічних прийомів та інструментів управління поведінкою індивіда в організації, інструментів лідерства;

1.3. Згідно з вимогами освітньо- професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

загальні:

- Здатність до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера.

- Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.

- Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

- Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності, здатність працювати у міжнародному контексті.

- Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо.

фахові:

- Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

- Вміння виявляти управлінські проблеми, аналізувати їх, формувати рекомендації щодо рішення цих проблем і сприяти, при необхідності, виконанню рішень, діяти на засадах менеджменту-консалтингу.

- Уміння організовувати власну діяльність та діяльність підлеглих, складати основні види управлінської документації, управляти офісом.

- Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички, зокрема у сфері самоменеджменту.

- Здатність здійснювати професійну діяльність у повній відповідності до закону та діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури

Програмні результати навчання:

Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства

Демонструвати навички стратегічного та інноваційного управління в умовах невизначеності та ризику

Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації

Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту

Демонструвати здатність діяти соціальновідповідально та громадсько- та правосвідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 години, 6 кредитів ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Проблема лідерства у менеджменті . Теорії лідерства

Феномен "лідерство": поняття й сутність. Визначення поняття "лідерства". Сутнісні характеристики поняття "лідерства". Функції лідера, його особистісні характеристики. Типи лідера та їх характеристика. Концепція фізичних якостей лідера та концепція інтелігентності. П'ять особистісних факторів лідера. Еволюція теорії лідерства. Вітчизняні та зарубіжні дослідження лідерства. Сучасні сфери дослідження лідерства. Зарубіжні теорії лідерства. Персоналістичні теорії (теорії лідерських «якостей» К. Берда, Р. Стогдилла); ситуаційні теорії (теорії лідерства Ф. Фідлера, П. Херси й К. Бланшара); поведінкові теорії (модель Д. Макгрегора, концепція кредиту довіри Е. Холландера, двовимірна модель лідерства Р. Блейка й Дж. Моутон), ціннісні теорії (теорії лідерства С. Кучмарски й Т. Кучмарски, концепція "обслуговуючого лідерства" Р. Гринлифа).

Тема 2.. Сутність, принципи та види організаційної культури

Організаційна культура як наука і навчальна дисципліна, джерела її виникнення та формування. Сутність організаційної культури. Організаційна культура як суспільне та соціальне явище, еволюція її змісту. Основні завдання, функції організаційної культури. Сучасні принципи організаційної культури, її багатовимірність. Організаційна культура як комплекс прийомів та засобів управління. Організаційна культура в системі інших економічних і суспільних дисциплін. Співвідношення організаційної культури з теорією управління та теорією корпоративної культури. Типологія організаційної культури.

Тема 3. Лідерство як груповий процес

Поняття групи. Класифікація груп. Визначення поняття «групи». Основні причини створення груп. Етапи розвитку групи. Класифікація груп за розміром, сферою діяльності, рівнем розвитку, метою існування, ступенем формалізації, періодом функціонування та ін. Поняття про групову динаміку. Елементи групової динаміки. Фази та стадії групової динаміки. Групово поведінка. Сутність та специфіка процесу прийняття групового рішення. Фази групового рішення. Основні методи прийняття групового рішення.

Тема 4. Імідж лідера. Гендерні особливості лідерства

Структура образу лідера. Способи позиціонування лідерських якостей. Імідж керівника-лідера та його складові. Складового іміджу керівника. Характеристики, що впливають на створення іміджу керівника. Структура особистого бренду керівника. «Зовнішній» та «внутрішній» імідж керівника. Гендерні аспекти лідерства. Напрямки дослідження гендерних аспектів лідерства. Концепція гендерного потоку. Теорія гендерного відбору лідерів. Концепція токенизма.

Тема 5. Формування команд і робота в командах

Стратегія формування керівником управлінської команди. Моделі формування команд. Типологія команд. Характеристики етапів створення груп. Індивідуальний стиль формування управлінської команди. Основні складові, що безпосередньо впливають на ефективність командоутворення. Основні індивідуальні стилі формування керівником управлінської команди: заступницький, партнерський, формально-діловий й об'єднуючий. Фактори, що зумовлюють стиль та стратегію командоутворення. Вікові особливості суб'єкта командоутворення. Професійна й

управлінська компетентність керівника щодо стратегії створення команди.. Комунікації та партнерство у підприємницькій діяльності

Тема 6. Організаційна культура керівника підприємства

Особливості управлінського спілкування: типи особистостей в управлінському спілкуванні, закономірності міжособистісних стосунків, принципи управлінського спілкування, моральні аспекти управлінських рішень. Методики визначення особистісних якостей співробітника: анкетування, соціометрія, тестування та ін. Культурно-виробничий потенціал працівника. Психологізація управління. Компоненти управлінських дій. Духовна культура та моральні якості керівника. Прояви культури керівника в моделях його поведінки у виробничому процесі.

Тема 7. Сутність та особливості формування корпоративної культури

Поняття корпоративізму. Основні елементи корпоративної культури, що впливають на її сприйняття робітниками: нормативні документи, кадрова політика, соціально-психологічний клімат, якість виробничої діяльності. Типологізація господарських організацій і особливості впровадження ними духу корпоративізму. Соціальне партнерство та його практичне втілення. Типологізація духовних аспектів корпоративних культур. Власність працівників-акціонерів і корпоративна культура. “Інвестиційна культура”, “культура участі”, “акціонерна культура”, “підприємницька культура”

Тема 8. Комунікаційний процес в організації та ефективність управління

Визначення сутності та змісту комунікації в організації. Сутність поняття «комунікація». Структура комунікативного акту. Функції комунікації в організації (інформативна, мотиваційна, контрольна, експресивна). Комунікація як структура організації. Порівняння ролі комунікацій в організаціях у різних наукових концепціях. Структура комунікаційного процесу, його змістовні елементи. Елементи комунікаційного процесу. Характеристика зворотного зв'язку. Визначення ступеня участі керівника і персоналу в комунікаційному процесу організації.

Тема 9. Форми впливу на партнерів по спілкуванню.

Неімперативні та імперативні форми впливу. Сутність неімперативних форм впливу (прохання, пропозиція, переконання, похвала) та імперативних форм впливу (наказ, вимога, заборона). Психологічні прийоми впливу на партнерів по спілкуванню. Сутність психологічних прийомів: прийом «власне ім'я», прийом «дзеркало відносин», прийом «терплячий слухач» та ін. Сприйняття та оцінка партнерів по спілкуванню один одного. Психологічні механізми експектації та емпатії. Психологічна типологія людей.

Тема 10. Управління корпоративною культурою

Засоби і методи управління корпоративною культурою. Переконання і навчання. Продуктивні методи впливу у виробничому середовищі: проблемного викладу, евристичний, пошуковий. Методи стимулювання. Цільове стратегічне управління. Технократичне та інноваційне управління. Філософія управління. Розробка і реалізація програми розвитку корпоративної культури. Прояви корпоративної культури в різних сферах бізнесу. Організаційна культура як система на складову управління корпорацією. Зовнішнє та внутрішнє середовище корпорації. Сучасний світовий досвід формування корпоративної культури.

Тема 11. Ораторське мистецтво лідера

Історія ораторського мистецтва. Види ораторської мови. Структура ораторської мови. Функціонально-значимі типи мови. Властивості ораторської мови. Підготовка до публічного виступу. Задум мови. Аргументація. Дедуктивна демонстрація. Індуктивна демонстрація. Особливості мовної комунікації: позиція слухаючого, три типи прийому й передачі інформації. Принципи й методи інформування. Текст як послідовність знаків. Словники. Body language (мова людського тіла). Цільові настанови мови. Провокаційна мова. Категорії змусити й переконати як реалізація «волі до влади». Мотивація професійної мови. Класифікація цільових настанов мови. Оцінка аудиторії. Вербальна й візуальна адаптація. Подолання оратором нервозності.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дороніна М. С. Культура ділового спілкування і партнерства : навчальний посібник / М. С. Дороніна, А. В. Доронін. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 204 с.
2. Бренд-лидерство: новая концепция брендинга / пер. с англ. Н.В. Кияченко, А.Н. Москвичева, Ю.А. Быстрова. – М.: Изд. дом Гребенникова, 2003. – 374 с. 24
3. Адаир Д. Искусство управлять людьми и самим собой / Д. Адаир. – М. : Эксмо, 2006. – 656 с.
4. Бендас Т. В. Психология лидерства: учебное пособие / Т. В. Бендас. – СПб. : Питер, 2009. – 448 с.
5. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Дэниел Гоулман, Ричард Бояцис, Энни Макки; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 301 с
6. Катков В. Формирование организационной культуры на промышленном предприятии / Катков В. // Упр. персоналом. — 2000. — № 2. — С. 66–70.
7. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту / Ложкін Г. В. — К: Професіонал, 2007. — 407 с. 5. Ньюстром Дж. В. Организационное поведение / Ньюстром Дж. В., Дэвис К. Пер. с англ. — СПб., 2000. — 448 с.
8. Палеха Ю. І. Ділова етика / Палеха Ю. І. — К.: 2004. — 389 с. 7. Русинка І. Конфліктологія / Русинка І. — К.: Професіонал, 2007. — 334 с.
9. Савельева В. С. Управління персоналом / Савельева В. С. — К.: Професіонал, 2005. — 336 с.
10. Спивак В. А. Организационное поведение и управление персоналом / Спивак В. А. — СПб., 2000. — 238 с.